

Rajabova Maxsuda Shuxratovna
Xalqaro Nordik Universiteti talabasi
Ilmiy rahbar: Xalqaro Nordik Universiteti
“Psixologiya va maktabgacha ta’lim kafedrası” o’qituvchisi
Berdiyorova Nilufar Berdiyor qizi

**Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni joriy etishda
uchraydigan muammolar.**

ANNOTATSIYA: *Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni joriy etish jarayonida uchraydigan asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo’llari tahlil qilinadi. Innovatsiyalarni joriy qilishning dolzarbligi bolalar rivojlanishidagi rolini hisobga olgan holda ta’kidlanadi. Asosiy muammolar pedagogik, iqtisodiy, texnologik va ijtimoiy omillar bilan bog’liq ekani ko’rsatilgan. Muammoni hal etish uchun pedagoglarning malakasini oshirish, moliyaviy resurslarni kengaytirish, texnologik infratuzilmani rivojlantirish va ota-onalar bilan samarali muloqotni yo’lga qo’yish bo’yicha taklif va tavsiyalar berilgan. Ushbu maqola ta’lim sifatini oshirish, innovatsiyalarni muvaffaqiyatli tatbiq etish va maktabgacha ta’lim sohasini yanada rivojlantirish uchun muhim ilmiy-amaliy asos bo’lib xizmat qiladi.*

KALIT SO’ZLAR: Maktabgacha ta’lim, innovatsion faoliyat, ta’lim sifati, pedagogik muammolar, iqtisodiy muammolar, texnologik infratuzilma, ota-onalar ishtiroki, innovatsiyalarni joriy etish, ta’lim texnologiyalari, malaka oshirish, ta’lim tizimi rivoji, jamiyat va ta’lim, tarbiyachilar malakasi, moliyaviy ta’minot, ta’limda zamonaviy yondashuvlar.

АННОТАЦИЯ: *В данной статье анализируются основные проблемы, возникающие в процессе внедрения инновационной деятельности в дошкольных образовательных организациях, и пути их преодоления. Подчеркивается актуальность внедрения инноваций с учетом их роли в развитии детей. Показано, что основные проблемы связаны с педагогическими, экономическими, технологическими и социальными факторами. Для решения проблемы были*

сделаны предложения и рекомендации по повышению квалификации педагогов, расширению финансовых ресурсов, развитию технологической инфраструктуры, налаживанию эффективной коммуникации с родителями. Данная статья служит важной научной и практической основой для повышения качества образования, успешного внедрения инноваций и дальнейшего развития сферы дошкольного образования.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Дошкольное образование, инновационная деятельность, качество образования, педагогические проблемы, экономические проблемы, технологическая инфраструктура, участие родителей, внедрение инноваций, образовательные технологии, профессиональное развитие, развитие образовательной системы, общество и образование, квалификация педагога, финансовая поддержка, современные подходы к образованию.

ABSTRACT: *This article analyzes the main problems encountered in the process of introducing innovative activities in preschool educational organizations and ways to overcome them. The relevance of introducing innovations is emphasized considering their role in children's development. It is shown that the main problems are related to pedagogical, economic, technological and social factors. In order to solve the problem, proposals and recommendations were made for improving the qualifications of pedagogues, expanding financial resources, developing technological infrastructure, and establishing effective communication with parents. This article serves as an important scientific and practical basis for improving the quality of education, successful implementation of innovations and further development of the field of preschool education.*

KEY WORDS: Pre-school education, innovative activities, quality of education, pedagogical problems, economic problems, technological infrastructure, parents' participation, introduction of innovations, educational technologies, professional development, development of the educational system, society and education, qualifications of educators, financial support, modern approaches to education.

KIRISH. Mamlakatimizda yurtboshimiz boshchiligida ta'lim sifati va samaradorligini oshirish bo'yicha qilinayotgan barcha islohotlardan ko'zlangan maqsad – barkamol insonni voyaga yetkazish, yurt istiqbolini porloq qilishdan iboratdir. Bu borada maktabgacha ta'lim tashkilotlarining faoliyatini har tomonlama rivojlantirish orqali ta'limning keyingi bo'g'inlari salohiyatni mustahkamlash mumkinligi aniq belgilab berildi.

Xususan, yurtboshimiz Sh.Mirziyoyev maktabgacha ta'lim tizimi haqida quyidagi fikrlarni bejizga bildirmagan edilar: “Aslida, farzandlarimiz tarbiyasida eng asosiy bo'g'in hisoblangan maktabgacha ta'lim tizimining jamiyatimiz hayotidagi o'rni va ahamiyatini hech narsa bilan o'lchab bo'lmaydi. Aynan maktabgacha ta'lim sohasiga bo'lgan e'tibor mamlakatning ertangi taraqqiyoti uchun mustahkam zamin yaratadi”.

Bugungi kunda ta'lim sohasida innovatsiyalarni joriy etish jamiyat taraqqiyotining muhim mezonlaridan biriga aylanib bormoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida innovatsion faoliyatni qo'llash bolalarning intellektual, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishida katta ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon bolalarning qobiliyatlarini erta aniqlash, ularni ijodkorlik va mustaqil fikrlashga o'rgatishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Biroq, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni yo'lga qo'yish jarayonida qator muammolar mavjud bo'lib, ular ushbu jarayonning to'laqonli amalga oshirilishiga to'sqinlik qilmoqda. Ushbu muammolarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish yo'llarini izlash bugungi kunda dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim bolalarning dastlabki tarbiyasi va rivojlanishi uchun muhim bosqich hisoblanadi. Bu davrda bolaning intellektual, jismoniy va ijtimoiy rivojlanishi uchun mustahkam poydevor qo'yiladi. Zamonaviy jamiyatda ta'lim tizimining sifatini oshirish maqsadida innovatsion faoliyatni keng ko'lamda joriy etish dolzarb masalalardan biridir. Ammo maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bu faoliyatni amalga oshirishda turli muammolar yuzaga kelmoqda, ular ta'lim jarayonining samaradorligiga ta'sir qilmoqda.

Maktabgacha ta'lim har bir bolaning kelgusi hayotdagi muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun asosiy bosqichdir. Bu davrda bolalar nafaqat atrof-muhitni bilib oladilar, balki intellektual, ijtimoiy va emosional ko'nikmalarni shakllantiradilar.

Innovatsion faoliyatni ta'lim jarayoniga tatbiq etish esa bolalarning qiziqishini uyg'otish, ularning bilimlarni mustaqil o'zlashtirishga bo'lgan layoqatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ammo, afsuski, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion yondashuvlarni to'liq joriy etishda ko'plab muammolar mavjud.

ASOSIY QISM: Innovatsion faoliyatni joriy etishdagi muammolardan biri pedagog kadrlarning malaka darajasi bilan bog'liqdir. Ko'plab tarbiyachilar zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega emas. Natijada, innovatsion metodlarni qo'llash qiyinlashadi va an'anaviy usullar bilan chegaralanib qolishadi.

Ikkinchi katta muammo moliyaviy resurslarning yetishmasligidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari innovatsion texnologiyalarni sotib olish, yangi o'quv dasturlarini ishlab chiqish yoki xodimlarni malakasini oshirish uchun ko'p hollarda mablag' yetishmasligidan aziyat chekadi. Bu esa ta'lim jarayonini yangilashga salbiy ta'sir qiladi.

Bundan tashqari, infratuzilma va texnik jihozlarning yetarli emasligi ham innovatsion faoliyatni to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qiladi. Ko'plab tashkilotlar hali ham eskirgan uskunalardan foydalanmoqda yoki texnologik infratuzilma umuman mavjud emas. Shuningdek, ota-onalar va jamiyatning innovatsiyalarga nisbatan ishonchsizlik yoki qiziqmasligi ham yangi usullarning qabul qilinishini sekinlashtiradi.

Bu muammolarni hal qilish uchun bir nechta yechimlar taklif etish mumkin. Avvalo, pedagoglarning malakasini oshirishga qaratilgan o'quv dasturlarini tashkil qilish zarur. Bundan tashqari, davlat va nodavlat sektorlar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish, xayriya fondlari va grantlardan foydalanish orqali moliyaviy resurslarni kengaytirish mumkin. Shuningdek, arzon va mahalliy sharoitga mos innovatsion yechimlarni qidirib topish orqali infratuzilmani yaxshilash mumkin.

Innovatsion faoliyatning ahamiyati va mavjud muammolar

Innovatsion faoliyat – bu yangiliklarni yaratish, sinovdan o'tkazish va amaliyotga joriy qilish jarayonidir. Maktabgacha ta'limda bu, asosan, o'yin texnologiyalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika) yondashuvlari kabi usullarni qo'llash orqali amalga oshiriladi.

Biroq, ushbu faoliyatni joriy qilishda qator muammolar uchraydi. Avvalo, **pedagoglarning malakasi** yetarli darajada emas. Ko‘plab tarbiyachilar zamonaviy yondashuvlardan foydalanishni bilishmaydi yoki ularga qo‘llanilayotgan texnologiyalar bilan ishlash bo‘yicha yetarli bilim berilmagan. Bu esa innovatsion faoliyatni amalga oshirishga to‘siq bo‘lmoqda.

Yana bir dolzarb muammo – **moliyaviy resurslarning yetishmasligi**. Innovatsion vositalar, masalan, interfaol doskalar, o‘yin platformalari yoki AKT qurilmalari katta xarajat talab qiladi. Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida esa mablag‘ning cheklanganligi sababli, bu kabi texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari cheklangan.

Infratuzilma va jamiyatdagi qarashlar. Bundan tashqari, ko‘plab maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida texnik infratuzilma yetarli emas. Bolalar bog‘chalarining ko‘pchiligida kerakli jihozlar eskirgan yoki mavjud emas. Innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish uchun zarur bo‘lgan qulay muhit yo‘q.

Ota-onalar va jamiyatning yangi texnologiyalarga nisbatan qarshiligi yoki e‘tiborsizligi ham muhim muammolardan biridir. Ba‘zi ota-onalar an‘anaviy ta‘lim usullarini afzal ko‘radilar va yangi yondashuvlarni qabul qilishga shubha bilan qaraydilar.

Innovatsion faoliyatning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan pedagoglarning malaka darajasiga bog‘liq. Ko‘plab maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida tarbiyachilar zamonaviy pedagogik yondashuvlarni yetarlicha bilmasligi, innovatsion texnologiyalar bilan ishlash ko‘nikmasiga ega emasligi kuzatiladi. Tarbiyachilarning professional rivojlanishi uchun doimiy ravishda trening va seminarlar tashkil etilmagan. Bundan tashqari, ba‘zi hollarda kadrlar yangi usullarni o‘zlashtirishga qiziqmasligi yoki ularga qarshilik ko‘rsatishi ham jarayonni sekinlashtiradi.

Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida innovatsiyalarni joriy etish uchun moliyaviy manbalar cheklangan. Bu jarayon yangi o‘quv materiallarini ishlab chiqish, zamonaviy texnologiyalarni sotib olish, tarbiyachilar malakasini oshirish kabi harakatlarni o‘z ichiga oladi. Davlat tomonidan ajratilgan mablag‘lar ba‘zan bu talablarni qondirish

uchun yetarli emas. Bundan tashqari, xususiy sektor bilan hamkorlik darajasi past bo'lib, nodavlat tashkilotlarning moliyaviy ko'magi deyarli jalb qilinmaydi.

Innovatsion faoliyatni amalga oshirish uchun zarur infratuzilma va texnik vositalar ko'p joylarda yetarli darajada emas. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining ko'pchiligi zamonaviy kompyuter texnologiyalari, interaktiv taxtalar yoki maxsus dasturiy ta'minot bilan jihozlanmagan. Natijada, tarbiyachilar innovatsion metodlarni amaliyotga tatbiq etishda qiyinchiliklarga duch kelishadi.

Ba'zan ota-onalar va jamiyat a'zolari innovatsion texnologiyalar va yondashuvlarni qabul qilishga tayyor emasligi kuzatiladi. Bu esa yangi metodlarni samarali qo'llashga to'sqinlik qiladi. Ota-onalar ko'pincha an'anaviy yondashuvlarga ko'proq ishonishadi va innovatsion faoliyatning foydasiga shubha bilan qarashadi.

Muammolarni hal etish yo'llari. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin. Avvalo, pedagoglarning malakasini oshirishga qaratilgan maxsus dasturlarni joriy etish zarur. Bu dasturlar tarbiyachilarni innovatsion texnologiyalar bilan tanishtirish, ularni qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Shuningdek, davlat tomonidan ta'lim sohasiga mablag'larni ko'paytirish va xususiy sektor bilan hamkorlik qilish orqali moliyaviy resurslarni jalb etish muhimdir. Grantlar va xayriya mablag'larini ta'lim tizimiga jalb qilish orqali infratuzilmani rivojlantirishga erishish mumkin.

Jamiyatda innovatsion faoliyatning foydasini tushuntirish, ota-onalarni bu jarayonga jalb qilish va ularning qo'llab-quvvatlashini ta'minlash ham katta ahamiyatga ega.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun bir nechta chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

1. Pedagoglarning malakasini oshirish uchun davlat va nodavlat sektor o'rtasida hamkorlikda treninglar, seminarlar va master-klasslar tashkil etish.
2. Innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash uchun xalqaro va mahalliy grantlarni jalb qilish, xususiy sektorning sarmoyalarini kengaytirish.

3. Tashkilotlarni zamonaviy texnologik vositalar bilan ta'minlash va ulardan samarali foydalanish uchun infratuzilmani rivojlantirish.
4. Ota-onalar va jamiyat a'zolari o'rtasida innovatsion yondashuvlarning afzalliklarini targ'ib qilish va ular bilan muntazam hamkorlik o'rnatish.

XULOSA. Maktabgacha ta'limda innovatsion faoliyatni joriy etish zamonaviy ta'lim tizimining rivoji uchun juda muhimdir. Bu nafaqat ta'lim sifatini yaxshilash, balki bolalarning kelajakda muvaffaqiyatli shaxs bo'lib shakllanishiga ham xizmat qiladi. Yuzaga kelayotgan muammolarni bartaraf etish orqali biz ta'lim jarayonini zamonaviy talablar darajasida tashkil etishimiz va bolalarimiz uchun yanada yorqin kelajak yaratishimiz mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni joriy etish bugungi kundagi eng muhim vazifalardan biridir. Bu nafaqat ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga, balki bolalarning ijodkorligi, qiziqishlarini kengaytirishga va ularning kelajakka moslashuvchan bo'lishiga xizmat qiladi. Yuzaga kelayotgan muammolarni tizimli hal etish orqali biz zamonaviy talablar darajasida rivojlangan ta'lim tizimini yaratishimiz mumkin. Innovatsion faoliyat bolalarning nafaqat bilim olish jarayonini, balki ularning hayotga tayyorlanish bosqichlarini ham sifat jihatdan yaxshilashga xizmat qiladi.

Taklif va tavsiyalar

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni muvaffaqiyatli joriy etish uchun quyidagi taklif va tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. Pedagogik malakani oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar:

Pedagoglar uchun zamonaviy ta'lim texnologiyalari va innovatsion metodlarni o'rgatadigan maxsus treninglar, seminarlar va kurslarni tashkil qilish.

Innovatsion yondashuvlarni qo'llash bo'yicha o'quv materiallari va qo'llanmalarni ishlab chiqish.

Tarbiyachilarni xalqaro tajribani o'rganishga jalb qilish va ilg'or amaliyotlarni mahalliy sharoitga moslashtirish.

2. Moliyaviy resurslarni kengaytirish:

Innovatsion faoliyat uchun mahalliy va xalqaro grantlarni jalb qilish mexanizmlarini rivojlantirish.

Xususiy sektor, nodavlat tashkilotlar va homiylarni maktabgacha ta'limga sarmoya kiritishga rag'batlantirish.

Budjet mablag'laridan samarali foydalanish va moliyaviy manbalarni to'g'ri taqsimlash.

3. Texnologik infratuzilmani rivojlantirish:

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini zamonaviy texnologik vositalar, masalan, interaktiv taxtalar, kompyuterlar va boshqa o'quv jihozlari bilan ta'minlash.

Qulay va arzon texnologik yechimlarni qidirib topish hamda ular asosida ishlashni yo'lga qo'yish.

Bolalar xavfsizligiga moslashtirilgan innovatsion texnologiyalardan foydalanish.

4. Ijtimoiy munosabatni yaxshilash:

Ota-onalar uchun ochiq eshiklar kuni va seminarlar tashkil etish orqali innovatsion faoliyatning afzalliklarini tushuntirish.

Jamiyatda innovatsiyalarga oid axborotni keng targ'ib qilish va uning ta'limdagi o'rni haqida xabardorlikni oshirish.

Ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish va ularning fikr-mulohazalarini inobatga olish.

5. Davlat siyosatini takomillashtirish:

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish uchun maxsus dasturlar va loyihalarni amalga oshirish.

Innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish bo'yicha milliy darajadagi yo'riqnomalar va standartlarni ishlab chiqish.

Ta'lim sohasida innovatsiyalarni keng targ'ib qiladigan ko'rgazmalar va festivallarni o'tkazish.

6. Ilmiy-tadqiqot ishlarini kuchaytirish:

Maktabgacha ta'lim sohasida innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va ular natijalarini amaliyotga tatbiq etish.

Mahalliy pedagogik yondashuvlarni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish bo'yicha tadqiqotlar olib borish.

Ushbu taklif va tavsiyalarni amalga oshirish orqali maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni muvaffaqiyatli joriy etish hamda ta'lim sifatini yuqori bosqichga ko'tarish imkoniyati yaratiladi. Bu esa bolalar rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, kelajak avlodning har tomonlama kamol topishiga zamin yaratadi.

Foydalangan adabiyotlar.

Berdiyeva, N. (2024). Organizing Innovative Activities in Preschool Educational Institutions. *Nordic_Press*, 3(0003)

Berdiyeva, N. (2024). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING SAMARADORLIGI. *Nordic_Press*, 3(0003)